
**Вступне слово директора
Національного інституту стратегічних досліджень
А. В. ЄРМОЛАЄВА**

Шановні колеги! Я вітаю вас у стінах Національного інституту стратегічних досліджень. Ми подовжуємо традицію проведення «круглих столів». Зараз в нас є нагода у стислі терміни провести цілу низку «круглих столів», такий умовний марафон з метою презентувати останні напрацювання Інституту в різних царинах зовнішньої політики, економіки, екологічної безпеки. І водночас налагодити більш тісну комунікацію між провідними аналітичними центрами, інститутами та провідними фахівцями й дипломатами. Тому що, як на мене, Інститут буде жити лише за однієї умови: якщо він перетвориться з приміщення, де працюють фахівці, на середовище, де відбувається постійний діалог, де дискусії відкриті, де замість догм серйозно опрацьовуються узгоджені оцінки й відповідно – вихід на узгоджені стратегії.

Сьогодні вам пропонується до уваги дуже цікава робота, над нею працювали молоді, перспективні фахівці, для яких європейський вибір є частиною їх світогляду, їх вибором. Прощу до них ставитися з повагою, бо на цих молодих людях і будуватиметься майбутнє нашої держави.

Зроблено дуже серйозну роботу із систематизації та інвентаризації європейської політики за останні роки, враховуючи всі прогалини, можливості й ризики цієї політики, пов'язані зі змінами в Європейському Союзі, глобальною кризою і тими проблемами, з якими зіткнулася останніми роками сама Україна.

Європейський Союз не є якимось благодійним фондом, який чекає на нових партнерів. Євросоюз стає сильним, потужним гравцем, який виборює своє місце у світі. Як потужний колективний суб'єкт він шукає місце на новій глобальній мапі, шукає можливості ствердження своїх інтересів у зонах впливу, намагається сформуванати відповідну архітектуру цього впливу. І Україна в цьому сенсі опинилася в непростій ситуації, ідентифікуючи себе з великою Європою.

Розглядаючи себе як молоду європейську націю, Україна водночас шукає своє місце в європейській геополітичній архітектурі і великому європейському економічному просторі, але також зберігає тісні стосунки з

партнерами великої Євразії. Шукає моделі, формули, за якими можна було б розвивати, зберігати партнерські стосунки. Дійсність така, що тут стандарти не спрацьовують, і в найближче десятиріччя ми можемо поступово переходити від визначення інтересів лише в рамках національної економіки до інтересів України в транснаціональних кластерах. І при цьому інтегруватися потрібно нам, а не чекати, щоб нас інтегрували.

Ця доповідь – лише початок великої розмови. На часі – серйозні напрацьовані дискусії стосовно геополітичного стратегування України та вироблення геоекономічних моделей. Але, як на мене, починати треба з серйозної інвентаризації і визначення практичних завдань.

Якщо дозволите, ще кілька символічних слів. У ці дні відзначається важлива дата – 300 років з підготовки першої української Конституції Пилипа Орлика. Її назва цікава і повчальна водночас – «Договор и постановление между Гетьманом Орликом и войском Запорожским». Текст цікавий в тому сенсі, що він дійсно продемонстрував дуже глибокий зв'язок між процесами, що відбувались в тодішній Україні, з процесами в європейському просторі. Цей документ, без сумніву, є результатом інтелектуальних дискусій, що відбувались в інтелектуальному політичному середовищі тодішньої молоді Європи, зокрема щодо генези ідентичності. Тут і перші спроби формування договірного права як нової системи унормування стосунків, і спроби визначення території. Але головне, що це спроба на рівні права визначити формування можливих стосунків влади, спроба геополітичного визначення. Це дуже цікаве відображення генези народу, який самовизначився як майбутня нація. І серйозні уроки для нас. Ми маємо розуміти, що історію не можна механічно калькувати, але багатий досвід, викладений у цій роботі, дозволяє нам і зараз більш чітко зорієнтуватися, якими ми є, в якому форматі ми розвиваємося і якою спадщиною користуємося.

Я пропонував би побудувати нашу розмову сьогодні не стільки за схемою «доповідь – обговорення», скільки як розмову за рамковою темою, пов'язаною з оцінкою завдань і перспектив українських політиків у напрямі євроінтеграції. Адже запропонований текст є великим за обсягом, а швидкий його перегляд навряд чи є продуктивним.

Мені здається, що стара дискусія про остаточний європейський вибір – це парадигма вчорашнього дня. Більш продуктивно ставити питання по-іншому: яку Європу буде консолідований Євросоюз з Україною і іншими країнами-партнерами – сусідами. Тому в плані самоідентифікації це має бути парадигма невід'ємності. З іншого боку, ми опинилися у ситуації, коли старі доктрини не працюють, і колишній підхід до модернізації країн, що розвиваються, як вектор модернізації теж не працює. А рецепти європей-

зації чи інших –зацій виявилися калькою, яка теж досить сумнівна з точки зору ефективності. Мені здається, що відкритим і продуктивним є пошук шляхів розвитку різних моделей економічного зростання, політичного облаштування складових внутрішнього європейського великого діалогу. Ніхто не має в цьому сенсі права на остаточну істину. І не завжди уніфікація є універсальним, унікальним рецептом.

І наостанок дозвольте висловити кілька думок, пов'язаних з тим, яка б могла бути продуктивна перспектива України. Зрозуміло, що на сьогодні ми більшою мірою орієнтуємося на пропозиції Євросоюзу щодо того, якими б ми мали бути, які ми мали б впроваджувати стандарти, яку ми мали б облаштувати політичну систему і власне право. Але останніми роками не відбувається відвертого діалогу, пов'язаного зі співвідношенням і зближенням великих європейського та євразійського економічних просторів, де Україна мала б не лише самовизначитися, а й запропонувати свої підходи. Такий шлях навряд чи матиме продуктивний результат. Можливим виходом для нас був би пошук та формування ініціатив на рівні науковців, політиків в тристоронньому форматі Брюссель–Москва–Київ, Київ–Брюссель–Варшава тощо. Тому що, як на мене, найближчими роками переважатиме все–таки певна відстороненість, очікування, і все залежить від позиції України, від її прагматизму, розуміння власних інтересів і здатності ці інтереси реалізувати.